

nem tudunk közelebbit mondani a korai apátsági templom Ny-i fala előtt álló négyzetes toronyépületről sem.

Konzulens: Juan Cabello, munkatársak: Bodó Balázs, Koppány András, építészek: Sedlmayr János, Máté Zsuzsanna.

FÜLÖP ANDRÁS

412. Vésztő, 20. sz. lelőhely
(Békés megye) R

A lelőhelyen július 3. és 31. között közös magyar–amerikai, kora rézkori településkutatási program részeként szondázó ásatásra került sor. Ez évi munkánk elsődleges célja az volt, hogy képet kapjunk a Tiszapolgári kultúra időszakára keltezhető település állapotáról, mivel a lelőhely teljes feltárását tervezzük a későbbiekben.

A mintegy 100×70 méteres, nagyjából észak-déli irányú, egykori érmedret kísérő hát legmagasabb részén kezdtük a munkát. A felszínen jelentkező szürke, paticsos foltok alapján, házhelyek reményében először három darab, 2×2 méteres kutatószelvényt jelöltünk ki, majd a későbbiekben a keleti lejtőben újabb, az előzőekkel azonos méretű szelvényt nyitottunk.

Első szelvényünk északnyugati sarkában feltételezhetően egy ház sarkára leltünk. A leletanyag tiszapolgári kerámiatöredékekből és állatcsontokból állt. Második szelvényünkben újabb ház nyomai kerültek elő. A vastag, átégett paticsréteg alatt padló határozatlan nyomait is megtudtuk figyelni. A padlószintről előkerült kerámiatöredékek ugyancsak a kora rézkorra datálhatók. A szelvény északi végében újabb, bizonytalan jellegű, azonos korú objektum is előkerült. A teljes szelvény területe beleesik egy korábbi, tiszapolgári leletanyagot tartalmazó gödör területébe. A déli szelvényfal mellett, az egykori házfal omladékában, valamint kisebb részben a ház padlójában csont nyílhegyekre leltünk. A szelvény északnyugati negyedét nem sikerült teljes egészében feltárnunk. A 3. szelvényben egy gödör, valamint északkeleti részében talán egy ház maradványait bontottuk ki. A tiszapolgári jellegű kerámia mellett állatcsontok és kova, illetve obszidián maradványok is felszínre kerültek. A szelvény északkeleti negyedének feltárását nem tudtuk befejezni. Negyedik, teljesen feltárt szelvényünk egy hulladékgyöngy területébe esik. Nagy számban találtunk itt tiszapolgári jellegű kerámiatöredékeket és állatcsontokat, valamint néhány erősen kopott, Árpád-kori edénytöredéket.

A leletek a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum régészeti gyűjteményébe kerültek. A kerámia-, patics-, faszén- és állatcsontminták kormeghatározására és anyagvizsgálatára az Ohio State University laboratóriumában kerül sor.

Munkatárs: William A. Parkinson (University of Cincinnati). Az ásatáson részt vett: Richard Yerkes (Ohio State University), valamint a JATE és az ELTE régész-hallgatói. A feltárást a University of Cincinnati alapítványa támogatta.

GYUCHA ATTILA

413. Visegrád, Fellegvár
(Pest megye) Kö

A visegrádi fellegvár É-i belső falszorosában folytattunk ásatást. A korábbi szelvények a Zsigmond-kori rétegekig hatoltak le, csak két helyen érték el a sziklafelszínt. A két régi szelvény közti terület É-i felén nyitottuk meg a 2000/I. és a 2000/II. szelvényeket, így K-Ny-i metszetet is kaptunk a falszorosról. A belső falszoros D-i felén lévő szikla, és a felette lévő várfal átrepedezett, omladékos állapotban van, így a falszoros D-i felében csak ennek megerősítése után dolgozhatunk.

A két szelvény egységes betöltésű és leletanyagú volt. Az É-i belső falszorosban a sziklát a késői Anjou, korai Zsigmond korban visszavesték, és az É-i falat is akkor húzták fel, ehhez alsó zoklinak a sziklát használták. Az alsó járósíntet fehér habarcsos mészköcsíkok jelzik. Az e fölötti laza, világosbarna, szemetes, nagy köves betöltésből a korai Zsigmond-korra keltezhető kályhacsempék kerültek elő: például nagyméretű, négyzetes, sötétzöld mázas, Szent Györgyöt a sárkánnyal ábrázoló, illetve háromszlopos, felül rozettás vakmérműves félcsempe, sárgamázas kályhapártázat. Ezek a csempe-típusok csak ebből a rétegből kerültek elő, míg a késői Zsigmond-korra keltezhető kályhacsempék a szelvény teljes mélységéből. A választóvonalat a nagyköves szint felett megjelenő tömött, sötétbarna járósínt jelentette. A járósínt fölött laza, szemetes, téglás, tetőcserepes, építési törmelékes rétegek húzódtak, melyekből a csak késői Zsigmond-korra keltezhető kályhacsempék, például állatmesés, városkapus, sárkányrendes-címeres, dongás hátú, áttört előlapú, mérműves kályhacsempék kerültek elő, sárga- és zöldmázas, hagyma alakú kályhaszemek töredékeivel együtt, feltehetően egy kályhán belül is váltakozó színnel. A kályhaszemek közül a felső palotaszárnyból a falszoros K-i területére kidobott fehér anyagú, vörös festésűek mellett szürke, négyzetes, sarkán fonatos díszűeket tettünk el. A kerámia első sorban konyhai hulladék, fazekak, fedők, nagyon sok az osztrák áru, fazekak, kancsók is. A felső rétegekben nagyobb arányban fordul elő a konyhai kerámia, mennyisége a későbbiekben lecsökken és első sorban kályhaszemek-kályhacsempék teszik ki az anyag nagyobb részét. A legfelső rétegekből bordó engóbbal festett loštizei edények töredékei kerültek elő, a középső rétegből egy 1500 körülre keltezett, ördögfejből kialakított háromlábú, zöldmázas, aprófüles edényke két töredéke. A kora Zsigmond-kori rétegekből egy ausztriai szürke, mázatlan, plasztikus emberfejben végződő edényt találtunk. Nagy mennyiségben kerültek elő a 3. rétegtől lefelé a sárga- és zöldmázas, nagyméretű tárolóedények töredékei a teljes mélységből. A 2–3. rétegtől lefelé vastag falú, samottos anyagból, sötétzöld mázas enyhe körívet kiadó égetett agyagból készült tárgy töredékeit tártuk fel, melynek darabjai között nagy átmérőjű, bordás, illetve kis átmérőjű, hullámos peremű darabok is vannak. Mivel belül is mázas, ezért tető-, vagy kályhagömb nem, inkább egy összetett kút vagy medence töredékei lehetnek.